

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ammatinvalinnanohjauksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatinvalinnanohjauksesta annetun lain säännöksiä, jotka koskevat vajaakuntoisten ammatinvalinnanohjaukseen liittyvää tutkimusta ja ohjausta. Nykyisten säännösten mukaan ammatinvalinnanohjausta hoitavalla viranomaisella on mahdollisuus tarvittaessa osoittaa ohjattava työministeriön määräämän laitoksen tutkittavaksi ja ohjattavaksi. Laitokselle voidaan myöntää kysymyksessä olevasta toiminnasta aiheutuvien menojen korvauksena valtionapua

valtioneuvoston erikseen vahvistamien perusteiden mukaan. Esityksen tarkoituksena on muuttaa kustannusten korvaaminen siten, ettei laitoksille suoriteta enää valtionapua, vaan työvoimaviranomaiset ostavat palvelut muun muassa asianomaisilta laitoksilta ostopalveluna.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Ammatinvalinnanohjauksesta annetun lain 2 §:n 3 momentin (394/90) mukaan ammatinvalinnanohjausta hoitavalla viranomaisella on mahdollisuus tarvittaessa osoittaa ohjattava työministeriön määräämän laitoksen tutkittavaksi ja ohjattavaksi. Tässä tarkoitettulle laitokselle voidaan myöntää kysymyksessä olevasta toiminnasta aiheutuvien menojen korvauksena valtionapua valtioneuvoston erikseen vahvistamien perusteiden mukaan. Lain 2 §:n 4 momentin mukaan ohjattavan osallistuessa 3 momentissa tarkoitettuun tutkimukseen ja ohjaukseen korvataan tästä aiheutuvat kustannukset valtion varoista valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti.

Työhallinto on lähettänyt asiakkaitaan kolmeen laitokseen tutkittavaksi ja ohjattavaksi ja maksanut edellä mainitun lainkohdan perusteella laitoksille valtionapua. Asiakas on lähetetty laitokseen yleensä silloin, kun on tarvittu

yhtenäistä lääketieteellistä, psykologista ja sosiaalista tutkimusta sekä näihin tutkimuksiin liittyvää ammatinvalinnanohjausta.

Paikallisten ammatinvalintapsykologien ulottuvilla on nykyään aikaisempaa paremmin muun muassa erikoislääkäreiden palveluja, keskussairaaloiden kuntoutusyksiköiden ja työkliniikoiden tarjoamia kuntoutustutkimuspalveluja, joita voidaan tarvittaessa ostaa. Laitosten tarjoamat ammatinvalinnanohjauspalvelut voidaan hoitaa työvoimatoimistoissa. Laitosten tarjoamat sosiaalityöntekijöiden ja tietopalvelun palvelut pystytään pääosin korvaamaan työvoimatoimistojen tarjoamilla palveluilla. Valtionavun lakkauttamista puoltaa myös se, että julkishallinnon asiakaspalveluperiaatteen mukaan palvelut tulee viedä mahdollisimman lähelle asiakasta. Asiakkaita on nykyisin monasti vaikea saada lähtemään kaukana kotipaikkakunnilta sijaitseviin laitoksiin ja näkemään laitosten hyödyllisyys oman kuntoutuksen kannalta. Osittain tästä johtuen laitosten asiakasmäärät ovat jatkuvasti laskeneet. Siir-

ryttäessä ostopalveluihin palvelut voidaan hankkia läheltä asiakkaan kotipaikkakuntaa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Laitoksissa oli vuonna 1991 ammatinvalinnanohjaukseen liittyvissä tutkimuksissa ja ohjauksessa 1 165 asiakasta, joista 204 oli työhallinnon ammatinvalinnanohjauksen lähettämiä. Laitoksille myönnettiin vuonna 1991 valtionapua yhteensä noin 4 500 000 markkaa.

Kuntoutustutkimusten vuorokausihinta tutkimuslaitoksissa ja työklinikoilla oli vuonna 1991 noin 950 markkaa. Mikäli valtionapua saaville laitoksille vuonna 1991 osoitettu määräraha olisi kokonaan käytetty kuntoutustutkimusten ostamiseen, olisi sillä voitu ostaa 950 markan hintaisia kuntoutustutkimuspäiviä 4 800. Kun yhden kuntoutustutkimusjakson pituus on ollut keskimäärin viisi päivää, tutkimus olisi voitu ostaa 960 asiakkaalle.

Mikäli työhallinnon lähettämät asiakkaat olisi valtionapua saavien laitosten sijasta lähetytty viisi päivää kestävään kuntoutustutkimukseen esimerkiksi työlinikalle, olisi tämä maksanut työhallinnolle noin 970 000 markkaa. Jos laitosten valtionapu lakkautetaan, työvoimatoimistoihin tulee todennäköisesti asi-

akkaiksi henkilöitä, jotka laitosten toiminnan aikana eivät ole käyttäneet työvoimatoimiston ammatinvalinnanohjauspalveluja, vaan ovat menneet valtionapua saaviin laitoksiin esimerkiksi kansaneläkelaitoksen tai vakuutusyhtiöiden lähettäminä. Uusien asiakkaiden määrän arvioidaan vuositasolla olevan noin 100 henkilöä, jolloin työhallinnon tulee varata vuodeksi 1993 määrärahoja noin 300 asiakkaan lähettämiseksi kuntoutustutkimuksiin valtionapua saaviin laitoksiin lähettämisen sijasta. Jos arvioidaan, että kuntoutustutkimusvuorokausi kuntoutustutkimuksia suorittavassa laitoksessa maksaa vuonna 1993 noin 1 000 markkaa, maksaa 300 asiakkaan lähettäminen viisi vuorokautta kestäviin kuntoutustutkimuksiin noin 1,5 miljoonaa markkaa. Kun laitosten valtionapu vuonna 1992 on 4 900 000 markkaa, ostopalveluihin siirtymisestä syntyisi säästöä noin 3,4 miljoonaa markkaa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**ammatinvalinnanohjauksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatinvalinnanohjauksesta 22 päivänä tammikuuta 1960 annetun lain (43/60) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 27 päivänä huhtikuuta 1990 annetussa laissa (394/90), sekä *muutetaan* 2 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on mainitussa 27 päivänä huhtikuuta 1990 annetussa laissa, seuraavasti:

2 §

varoista valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti.

Ohjattavan osallistuessa 2 momentissa tarkoitettuihin tutkimuksiin ja selvityksiin korvataan tästä aiheutuvat kustannukset valtion

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Työministeri *Ilkka Kanerva*

